

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

4. Дмитрук О.П. Особливості застосування мультимедійних курсів у навчанні дітей англійської мови на початковому ступені [Електронний ресурс] / О.П. Дмитрук. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Особливості_застосування_мультимедійних_курсів_у_навчанні_дітей_англійської_мови_на_початковому_ступені.
5. Інститут міжнародних програм РУДИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ido.edu.ru. – Назва з екрану.
6. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранному языку / Г. А. Китайгородская, В. А. Бухбиндер. – К.: Освіта, 1988. – 279 с.
7. Молянинова О. Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): [монографія] / О. Г. Молянинова. – Красноярск: Изд. КрасГУ. 2002. – 300 с.
8. Нікул Ю. Використовуємо мультимедійні навчальні курси [Електронний ресурс] / Ю. Нікул. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1942/>.

Яцкович К. С.*

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ КАЗОК АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Стаття присвячена формуванню комунікативної компетенції молодших школярів засобами театралізації казок англійською мовою; надається дефініція понять «комунікативна компетенція» і «комунікативна компетентність», а також розкривається специфіка й зміст театралізованої діяльності молодших школярів на уроках англійської мови.

У період соціально-економічних і політичних змін, що відбуваються нині в нашій державі, велика увага приділяється вдосконаленню системи освіти. Одним з її основних завдань є формування національної еліти, здатної максимально ефективно взаємодіяти зі світом та спроможної вивести економіку й культуру України на якісно новий рівень. Саме тому знання іноземної мови має надзвичайно важливе значення, оскільки зростає потреба у спілкуванні та співпраці між країнами й народами з різними мовами та культурними традиціями. Основною метою навчання англійської мови в навчальних закладах стає формування та розвиток умінь і навичок іншомовного спілкування, що передбачає досягнення учнями такого рівня комунікативної компетенції, який був би достатнім для здійснення спілкування в певних комунікативних сферах, що і визначило актуальність нашого дослідження.

Останнім часом проблему мовленнєвого спілкування досліджували такі видатні науковці: М. Бахтіна, Н. Хомський. Теорію мовленнєвої діяльності розвивали І. Зимня, О. Леонтьєв, Т. Рядова. Проблему розвитку комунікативної компетентності в процесі вивчення іноземної мови досліджено в працях Л.Биркун, О. Вишневського, І. Зимньої, Г. Китайгородської, Ю. Пассова, О.Полат, Т. Сірик та інших.

Мета нашої статті полягає в розкритті та уточненні понять «комунікативна компетенція» і «комунікативна компетентність»

---

* © Яцкович К. С.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

і висвітленні ролі театралізації казок англійською мовою в процесі формування комунікативної компетенції молодших школярів.

Комунікативна компетентність проявляється в усіх життєвих сферах. Від ступеню її сформованості залежить здатність людини адекватно орієнтуватися, поводитися в різних соціальних ситуаціях. Тому головною метою навчання англійської мови є формування в учнів комунікативної компетентності, базою для якої є комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок [1].

Компетентність у навчанні мов часто асоціюється з поняттям «комунікативна компетенція». Відомий російський педагог А. Хуторський розрізняє терміни «компетентність» і «компетенція», пояснюючи, що компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії відносно них. Компетентність у визначеній галузі – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особисте ставлення до предмета діяльності [5].

Відповідно до визначень цих термінів компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки учня, а компетентність – як його реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності. Тому комунікативна компетенція – це знання, уміння та навички, необхідні для розуміння чужих і породження власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування. Особливо значимо, що, на думку О. Коваленко, компетентність у процесі навчання англійської мови передбачає: отримання та створення різних типів повідомлень; застосування різних інструментів відповідно до потреб аналізу різних текстів та культурних феноменів; інтегрування лінгвістичних та інтерпретаційних знань і умінь в різних ситуаціях спілкування; апробування та застосування інтеркультурної функціональної грамотності та відповідних усвідомлених знань [3].

Розумінню сутності поняття комунікативної компетентності сприяє аналіз його структури. Отже, зупинимося на структурі комунікативної компетенції дітей, що складається з таких чинників:

– мовленнєвої компетенції, що ґрунтується на чотирьох видах компетенцій: в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі та передбачають уміння здійснювати усне спілкування, розуміти на слух основний зміст текстів, читати й розуміти тексти різних жанрів і видів, передавати письмово необхідну інформацію;

– мовної компетенції, що є інтегративною та включає мовні знання (лексичні, граматичні, фонетичні й орфографічні), відповідні навички. Знання лише мовного матеріалу не забезпечує формування мовленнєвих умінь. Діти мають здобути відповідні мовні знання, і в них необхідно сформувати конкретні мовленнєві навички для створення та розпізнавання інформації;

– дискурсивної компетенції, що включає вміння керувати мовленням та структурувати його за допомогою тематичної та

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

логічної організації, зв'язності, стилю, риторичної ефективності тощо;

– соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій, що включають знання, вміння вибирати та використовувати в спілкуванні та пізнанні іншомовні соціокультурні й соціолінгвістичні реалії;

– стратегічної компетенції, що передбачає вміння вибирати ефективні стратегії для розв'язання комунікативних завдань; розвиток здатності учнів до самостійного навчання й самовдосконалення, бажання спілкуватися, слухати й розуміти інших. планувати навчальний процес, адекватно оцінювати власні знання [6].

Театралізована діяльність – один із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток творчої особистості дитини. Вона впливає на творчі прояви молодших школярів, сприяє розвитку дитячої фантазії, виникненню в їхній уяві яскравих образів літературних героїв, казкових персонажів. Крім того, малюки вдаються до виразного втілення психологічних особливостей персонажів, самостійно добирають для них засоби мовленнєвої (інтонації) та зовнішньої виразності (виразні рухи: рук – жести, обличчя – міміка, всього тіла – пантоміміка).

Для театралізації використовуємо саме казки, адже вони є близькими й зрозумілими вихованцям. Молодшим школярам відомі різні казки, вони пам'ятають численних казкових героїв і вірять у правильність їхніх вчинків. Кожна казка несе в собі певну мораль, розповідає про справедливість, милосердя, чесність, порядність, любов. Саме тому жодних сумнівів не викликає використання казки у виховних цілях, а знайомство з казками народів світу англійською мовою, крім того, ще й розширює кругозір дітей та збагачує їхню уяву та пам'ять.

Театралізація казки в житті дітей це, насамперед, завжди свято. Власне, театралізація казки уможливорює:

– розвиток пізнавальних інтересів учнів, удосконалення їхніх психічних процесів (пам'ять, уява, мислення), розширення мовленнєвого спілкування.

– усвідомлення власного «Я» та можливість самовираження особистісні моральні якості; сором'язливим, невпевненим у собі дітям казка допомагає зняти напруження, повірити у власні сили;

– високий рівень естетичного виховання, яке поєднує в собі впливи музики, танцю, іншомовного мовлення [4].

На уроках англійської мови доречно використовувати казки, які додають необхідний позитивний емоційний компонент і залучають дітей до автентичних джерел іноземної культури. Уведення казок у навчально-пізнавальний процес сприяє індивідуалізації останнього та підвищенню мотивації мовленнєвої діяльності учнів. Подібний підхід створює сприятливі умови для оволодіння новим матеріалом, розвитку комунікативної компетенції, формувє стійку мотивацію до вивчення англійської мови. Безсумнівними перевагами казкових творів є автентичність, інформційна насиченість, концентрація мовних засобів, емо-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

ційний вплив на школярів. Отже, тексти для розвитку навичок мовленнєвої діяльності слід відбирати за наступними критеріями: яскрава та цікава фабула текстів, емоційність та образність викладення, тематична близькість казки до життєвого досвіду та інтересів дітей, виховна цінність [6].

Про *навчальну функцію казки* відомо вже давно. Використовуючи її як засіб навчання, відомі педагоги та психологи стверджували, що в ній закладені великі потенційні можливості. Театралізація ж казки дає змогу виявити розумові та творчі здібності молодших школярів, пробуджує їхні інтереси та активність, бажання виявити себе в цікавій для них діяльності, сприяє швидкому й надійному запам'ятовуванню іншомовних слів. Під час театралізованої діяльності мовленнєве спілкування, яке містить не лише власне мовлення, але й жести, міміку, має чітко вмотивований характер.

Учні навчаються поводитися не лише на сцені, стають більш вихованими, набувають гарних манер. Вони мають можливість продемонструвати перед публікою свої вміння, здобути під час навчання. Кожна дитина виконує свою індивідуальну роботу, відмінну від інших, таку, яка відповідає її бажанням та навичкам. Успішний виступ, увага глядачів підвищують авторитет дітей серед дорослих, ровесників, а також формують самоповагу, підтримують мотивацію до володіння англійською мовою. Отже, і школярі, і педагоги отримують задоволення від результатів своєї діяльності та емоційний заряд, натхнення для подальшої роботи над вивченням іноземної мови.

Однак слід пам'ятати, що театралізація казки не замінює інші форми та види роботи з вивчення англійської мови, а лише ефективно доповнює їх [4].

Взаємозв'язок театральної діяльності та мовленнєвого розвитку полягає в тому, що учні мають змогу вправлятися в сюжетоскладанні та складанні сценаріїв, вести ігрові діалоги-імпровізації. Під час роботи над виразністю слів персонажів активізується лексичний запас дітей, удосконалюється звукова культура мовлення, інтонаційна виразність.

Дитина має відчувати природну радість від спілкування з мистецтвом, власних успіхів. «Радісне» навчання допомагає створити теплу, затишну атмосферу в колективі, комфортний стан кожній дитині.

Важливою умовою забезпечення успішності театралізованої діяльності є особиста зацікавленість учителя в цьому виді дитячої діяльності. У дослідженні Н. Гавриш визначено професійні та особистісні якості педагогів, які забезпечують успішність творчого навчання дітей:

- схильність педагога до творчої діяльності;
- уміння швидко і гнучко перебудувати намічений план роботи залежно від можливостей дітей та відповідно до варіантів рішень, що пропонуються – запитань, ідей, проблем, які виникають у будь-якій творчій діяльності;
- уміння орієнтуватися на індивідуальні особливості кожної дитини, забезпечення оптимальних умов розвитку всім

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

дітям, різних за рівнем розвитку інтелектуальних та творчих здібностей, нахилів, інтересів, знань.

В орієнтуванні на потреби кожного педагог мусить все ж таки враховувати поставлені завдання, дотримуватися напрямку, обраного для всієї групи.

Важливим також є:

– дотримання у стосунках з дітьми тактики партнерства, співробітництва, підтримка їхніх інтересів, заохочення до творчої діяльності;

– особистісна готовність до творчості, що виявляється в певних психологічних рисах – психологічній зрілості, реалізації себе в житті, прийнятті нового, емоційній стабільності та усталеності;

– наявність у педагога спеціальних здібностей чи навичок творчої діяльності, що дають змогу зацікавити дітей процесом виконання роботи;

– високий рівень професійної підготовки, що передбачає знання програми навчання та виховання, високий рівень власної культури мовлення, володіння педагогічними технологіями навчання й розвитку мовлення, добре розвинена творча ява [2].

Отже, можна зробити висновки, що театралізована діяльність на уроках англійської мови виступає як унікальний засіб збагачення мовленнєвого досвіду дітей, розвитку зв'язного мовлення. Театралізація казок є ефективним засобом навчання, що утворює особливу атмосферу в класі, робить процес вивчення англійської мови захопливим, приносить задоволення, викликає подальше бажання вивчати іноземну мову й удосконалюватися в ній. На нашу думку, така система роботи з розвитку комунікативної компетенції молодших школярів на уроках англійської мови найбільш доречна й виправдана, оскільки спрямована на самого учня, свідоме й міцне засвоєння ним необхідних знань і навичок та подальший розвиток його творчого потенціалу.

Література:

1. Гончаренко А. Комунікативна компетентність – головна мета // Дошкільне виховання. – 2008. – №7. – С.12–15.
2. Значення театральної діяльності у всебічному розвитку дитини. Методичні рекомендації / За ред. І.М. Раєвська, Т.В. Комінарець. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 72 с.
3. Книга для вчителя іноземної мови: довідково-методичне видання/ Упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 240 с.
4. Неменуца О. Театралізація англійських казок для дошкільників// Вихователь-методист. – 2006. – №6. – С.50–54.
5. Хуторской А. Ключевые компетентности, как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58–64.
6. Олейнікова О.Г. Розвиток комунікативної компетентності учнів на уроках іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/360/84>